

Töövõimetoetuse maksmise tingimused

Kai Sipp

Töövõimetoetuse osakonna juhataja, Eesti Töötukassa

Eesti Töötukassa hakkab töövõimetoetuse seaduse (TVTS) alusel isikute töövõimet hindama ja töövõimetoetust maksma 1. juulil 2016. Ette on nähtud ka üleminekuateg: TVTSi kohaldatakse 1. juulist 31. detsembrini 2016 isikutele, keda Sotsiaalkindlustusamet ei ole pärast 2010. aasta 1. juulit tunnistanud riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) alusel püsivalt töövõimetuks, või kellele ei ole riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud tähtajata invaliidsusgruppi. 2017. aasta alguses hakatakse uut süsteemi kohaldama ka töövõimetus pensionäridele, kellel jõuab kätte püsiva töövõimetuse ekspertsiisi otsuses näidatud korduveksptiisi tähtaeg.

Kellel on õigus saada toetust?

Töövõime hindamisele ja töövõimetoetusele on õigus 16aastasel kuni vanaduspensioniealisel isikul, kes on Eestis elav Eesti kodanik või elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elav välismaalane. Samuti on töövõime hindamisele ja töövõimetoetusele õigus Eestis viibival rahvusvahelise kaitse saajal või varjupaigataotlejal, kellel on õigus Eestis töötada välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses sätestatud tingimustel. Eesti elanikul, kelle elukoht on mitmes riigis, on õigus töövõime hindamisele ja töövõimetoetusele, kui ta on resident tulumaksuseaduse tähenduses, või kui ta elab Eestis püsivalt välismaalaste seaduse tähenduses. Töövõimetoetuse määramise eelduseks on see, et Eesti Töötukassa

on tuvastanud isikul osalise või puuduva töövõime.

Osalise töövõimega isik peab täitma lisaks vähemalt ühte töövõimetoetuse saamiseks sätestatud tingimust:

- ♦ töötama – (kohalduv mh ka juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorgani liikmetele)
- ♦ otsima tööd – olema registreeritud töötaja ja täitma aktiivsusnõudeid
- ♦ õppima – omandama põhi-, kesk-, kutse- või kõrgharidust
- ♦ kasvatama vähemalt ühte alla kolmeaastast last
- ♦ hooldama abivajavat raske või sügava puudega pereliiget või puudega isikut
- ♦ saama loomelidult määratud loometoetust
- ♦ olema paigutatud nõusolekuta hoolekandeesituse saama ööpäevaringset erihooldusteenust
- ♦ tema suhtes kohaldatakse tahtrest olenevat ravi või muud seaduses sätestatud asenduskaristust või mõjutusvahendit
- ♦ viibima aja-, asendus- või reservteenistuses.

Puuduva töövõimega isik töövõimetoetuse saamiseks ülalnimetatud tingimusi täitma ei pea. Talle makstakse töövõimetoetust hoolimata sellest, kas ta on aktiivne ja täidab tingimusi või mitte.

Töövõimetoetusele ei ole õigust:

- ♦ isikul, kellele makstakse pensioni, vanaduspensionii ootel oleva päästetreenistuja toetust, prokurööri töövõimeühivtist,

- välisreinstistuse seaduse või avaliku teenistuse seaduse alusel makstavat abikaasatasa isikul, kes kannab karistust vanglas, arestimajas või kes viibib vahi all
- osalise töövõimega isikul, kes on akadeemilisel puhkusel, v.a, kui see on tingitud terviselikest põhjustest või kui isik täidab samal ajal muid tingimusi (töötab või kasvatab last jne).

Toetuse suuruse arvestamine

- Töövõimetoetuse kehtiv päevamäär on 11,25 eurot, millest ühe kalendripäeva toetus on:
- osalise töövõime korral 57% kehtivast päevamäärast (6,41 eurot päevas, ligi 192 eurot kuus)
 - puuduva töövõime korral 100% kehtivast päevamäärast (11,25 eurot päevas, ligi 337 eurot kuus)

Isikute puhul, kes tulevad 2017. aastal vanast süsteemist üle uude, kehtib erand. Kui isikule varem makstud töövõimetuspensioon oli suurem, siis makstakse töövõimetoetust töövõimetuspensiooni senises määras kuni töövõimetoetus muutub indekseerimise tulemusena suuremaks kui varasem töövõimetuspensioon. See kohaldub inimestele, kellel Sotsiaalkindlustusamet oli määranud töövõime kaotuse vähemalt kaheks aastaks ja kes taotlevad TVTSi alusel hindamist hiljemalt töövõimetus ekspertiisi otsuses märgitud kordu ekspertiisi tähtajal.

Töövõimetoetuse päevamäär indekseeritakse iga aasta 1. aprillil RPKS § 26 lg 6 alusel kehtestatud riikliku pensiooni indeksiga, aluseks võetakse 31. märtsil kehtinud jooksva aasta päevamäär.

Kui osalise või puuduva töövõimega isiku sissetulek töövõimetoetuse maksmise kuule eelnenud kalendrikuul ületab 90kordset kehtivat päevamäär (1012,5 eurot, kui päevamäär on 11,25 eurot), arvutatakse toetuse

suurus ümber, vähendades tema toetust töövõimetoetuse maksmise kuu eest summa võrra, mis on pool tema sissetuleku ja 90kordse päevamäär vahest.

Kui osalise või puuduva töövõimega isikule määratakse töövõimetoetus perioodi eest, mille eest talle maksti töötutoetust, vähendatakse sama perioodi eest makstavat töövõimetoetust töötutoetuse summa võrra. Töövõimetoetust vähendatakse ka välisriigist samal eesmärgil makstava toetuse, pensiooni või muu rahalise hüvitise võrra.

Toetuse maksmise peatamine ja lõpetamine

Töövõimetoetuse maksmine **peatatakse kümneks päevaks**, kui töötuna arvele võetud töövõimetoetuse saaja esimest korda mõjuva põhjusega:

- ei tule määratud ajal töötukassasse nõustamisele
- ei täida individuaalses töötusimiskavas kokkulepitut tegevusi
- keeldub sobivast tööst.

Töövõimetoetuse maksmine **peatatakse 30 päevaks**, kui töötuna arvele võetud töövõimetoetuse saaja rikub teist korda mõjuva põhjusega aktiivsusnõudeid. Uuesti töötuna arvele tulekul tekib õigus toetusele, kui peatamise periood on lõppenud. Töövõimetoetuse maksmise peatumine kohaldub ainult isikule, kelle ainukene toetuse saamiseks täidetud tingimus on see, et ta on töötuna arvele võetud ja täidab töötukohustusi.

- Töövõimetoetuse maksmine **lõpetatakse**:
- kui osalise töövõimega töövõimetoetuse saaja ei täida aktiivsusnõudeid (ei töötata, ei õpi jne)
 - kui osalise töövõimega töövõimetoetuse saaja rikub kolmandat korda mõjuva põhjusega töötuna arvelolekuga seotud aktiivsusnõudeid ja tema töötuna arvelolek

- lõpetatakse. Toetuse maksmist ei lõpetata, kui isik täidab mõnda muud aktiivsuseõuet või asub 14 päeva jooksul tööle, õppima vms
- ♦ kui toetuse saaja seda soovib
 - ♦ kui toetuse saaja sureb
 - ♦ kui toetuse saaja hakkab saama pensioni, vanaduspensionit ootel oleva päästeteenistuja toetust, prokurööri töövõimehüvitist, välisteenistuse seaduse või avaliku teenistuse seaduse alusel makstavat abikaasatase
 - ♦ kui toetuse saaja jääb akadeemilisele puhkusele, mis ei ole tingitud tervislikest

- põhjustest ja ta ei vasta ühelegi teisele aktiivsuseõuele (ei tööta, ei otsi tööd jne)
- ♦ kui toetuse saaja asub kandma karistust vanglas või viibib vahi all.

Töötukassa võib nõuda õigusliku aluseta makstud toetuse selle saajalt ka tagasi. Seda võib teha nii korraga kui ka tagasimaksegraafikuga osade kaupa. Kui kirjaliku kokkuleppeni ei jõuta või isik ei täida kokkulepet, on töötukassal õigus enammakstud summa töövõimetoetusest korraga või osade kaupa kinni pidada. **S**